

0; 10:00:01:00 10:00:02:00

1; 10:00:06:09 10:00:10:06

* Jak zní nepřesné,
ale zlidovělé označení

2; 10:00:10:06 10:00:14:02

českého pohraničí na šest písmen?
Sudety.

3; 10:00:14:02 10:00:17:23

Po celá staletí
tu žijí Němci a Češi společně.

4; 10:00:17:23 10:00:22:07

Dokud jsou hranice zachovány.
Dokud se z nich nestanou nepřátelé.

5; 10:00:22:07 10:00:26:02

Dokud není jedno bezpráví
nahrazeno dalším.

6; 10:00:26:02 10:00:30:00

Z pachatelů se stanou oběti
a z obětí pachatelé.

7; 10:00:30:00 10:00:33:07

Je to tak jednoduché?

8; 10:00:33:07 10:00:37:12

Jedna společná historie
a dvě rozdílné perspektivy.*

9; 10:00:40:15 10:00:45:22

Česká televize uvádí
dvoudílný koprodukční dokument

10; 10:01:01:03 10:01:05:18

* 12. května 1945 přijíždí do Brna
prezident Edvard Beneš.

11; 10:01:05:18 10:01:08:20

Město je osvobozeno. Češi slaví.

12; 10:01:08:20 10:01:13:24

Němečtí obyvatelé města
jsou prohlášeni za problém.*

13; 10:01:14:10 10:01:18:24

-(německy) Pak jsem byl
jako Němec internován s muži

14; 10:01:18:24 10:01:23:00

a ženy a matky s dětmi
byly internovány ve školách.

15; 10:01:23:00 10:01:26:05
Tohle trvalo dva dny,

16; 10:01:26:05 10:01:31:07
ale protože mi ještě nebylo 14,
moje matka je nenechala na pokoji.

17; 10:01:31:07 10:01:35:08
Muži německého původu
od 14 let a ženy od 16 let

18; 10:01:35:08 10:01:39:21
museli totiž na nucené práce.
Takže ona nedala pokoj,

19; 10:01:39:21 10:01:44:23
dokud mě před třemi dny krátkých
nucených prací nezachránila.

20; 10:01:44:23 10:01:47:24
Jmenuji se Leo Zahel

21; 10:01:47:24 10:01:53:01
a narodil jsem se 31. května 1931
v Opavě v Rakouském Slezsku.

22; 10:01:53:01 10:01:56:17
Poté jsem žil až do odsunu v Brně.

23; 10:01:58:01 10:02:01:19
- Tento národ
přestal být v této válce

24; 10:02:01:19 10:02:04:23
už vůbec lidským a snesitelným

25; 10:02:04:23 10:02:10:03
a jeví se nám už jen jako jedna
jediná veliká lidská nestvůra.

26; 10:02:10:22 10:02:14:11
Tento národ
musí stihnout za to všechno

27; 10:02:14:11 10:02:17:07
veliký a přísný trest.

28; 10:02:17:07 10:02:19:17
Řekli jsme si,

29; 10:02:19:17 10:02:24:23

že německý problém v republice
musíme definitivně vylikvidovat.

30; 10:02:24:23 10:02:29:02

* Ani ne dva týdny po tomto projevu,
večer 30. května,

31; 10:02:29:02 10:02:33:11

jsou ve svých domovech
vyzvednutí všichni Němci.*

32; 10:02:33:20 10:02:38:00

- Ozvalo se zaklepání na dveře,
stál tam mladý muž

33; 10:02:38:00 10:02:43:00

s rudou páskou na rukávu a zbraní:
"Večer se hlase na policii!"

34; 10:02:43:00 10:02:46:19

Matka přišla domů
ve dvě místo v pět a řekla:

35; 10:02:46:19 10:02:51:08

"Mistr říkal, že musíme do lágru,
budou nás vyšetřovat.

36; 10:02:51:08 10:02:55:06

Nacisti musí do Německa,
my můžeme zůstat."

37; 10:02:55:06 10:02:57:23

* Stane se to ale jinak.

38; 10:02:57:23 10:03:02:06

O svých čtrnáctých narozeninách
je Leo Zahel i se svou rodinou

39; 10:03:02:06 10:03:05:18

a dvaceti pěti tisíci dalších Němců

40; 10:03:05:18 10:03:10:07

poslán na pochod dlouhý 55 km
tzv. "brněnský pochod smrti".*

41; 10:03:10:07 10:03:14:17

- Jmenuji se Kateřina Tučková
a napsala jsem knihu

42; 10:03:14:17 10:03:19:24

o vyhnání československých Němců
z Brna v roce 1945.

43; 10:03:21:17 10:03:25:19

* Kateřina Tučková vrátila
značně zamlčované události

44; 10:03:25:19 10:03:29:10
z května 1945
znovu do povědomí města.

45; 10:03:29:10 10:03:32:22
Své čtenáře pravidelně vodí

46; 10:03:32:22 10:03:36:19
na místa brněnského
německého a židovského života

47; 10:03:36:19 10:03:40:08
i na místo,
kde začal pochod smrti.*

48; 10:03:40:21 10:03:44:12
TUČKOVÁ:
Jsme na Mendlově náměstí,

49; 10:03:44:12 10:03:49:02
kde bylo někdejší shromaždiště
brněnských Němců.

50; 10:03:49:02 10:03:53:15
Tady se shromáždili,
byli identifikováni, sepsáni

51; 10:03:53:15 10:03:58:07
a posílání směrem
na rakouské hranice, tímto směrem.

52; 10:03:58:07 10:04:03:15
ZAHHEL:Byl večer a my jsme byli
pořád ještě na cestě.

53; 10:04:03:15 10:04:07:05
Pršelo,
byla nám zima a byli jsme zmoklí.

54; 10:04:07:12 10:04:12:01
Tragédií bylo, že jsme zas a znovu
viděli lidi v příkopech,

55; 10:04:12:01 10:04:15:18
kteří nás úpěnlivě prosili o pomoc.

56; 10:04:15:20 10:04:20:03
Když jste k nim šli,
hned k vám přišel hlídač a řekl:

57; 10:04:20:03 10:04:25:10

"Pokračujte, žádného mrtvého
jste neviděli. Odchod!"

58; 10:04:27:00 10:04:29:21
Občas to vzadu třesklo

59; 10:04:29:21 10:04:35:03
a někteří lidé ležící v příkopech
před námi byli už taky mrtví.

60; 10:04:35:03 10:04:38:02
Vím, že jsme šli dál a dál.

61; 10:04:38:02 10:04:42:02
Na ty paže zvedající se
zas a znovu z příkopů do výšky

62; 10:04:42:02 10:04:44:16
nikdy nezapomenu.

63; 10:04:44:16 10:04:47:07
Bylo to prostě...

64; 10:04:49:20 10:04:53:12
* Kateřina Tučková
se setkala s přeživšími

65; 10:04:53:12 10:04:57:22
a o pochodu mrtvých vydala román
"Vyhnání Gerty Schnirch.*

66; 10:04:58:18 10:05:02:24
TUČKOVÁ:"Je unavená
a její společnice také.

67; 10:05:04:15 10:05:08:05
Má zkusit zastavit se
a odpočinout si?

68; 10:05:08:05 10:05:12:11
Několikrát procházeli kolem lidí
sedících na zemi nebo na kufry,

69; 10:05:12:11 10:05:16:05
se kterým se vláčeli.
Několikrát také viděli,

70; 10:05:16:05 10:05:20:09
jak k takovým přiběhl mladík
a rozbil jim hlavu pažbou.

71; 10:05:20:09 10:05:23:08
Měli strach se zastavit.

72; 10:05:23:08 10:05:27:16
I přes bolest v tříslech
se nutila k dalším krokům.

73; 10:05:27:16 10:05:32:02
Bůh ví kam. Bůh?
Tomu přestala důvěřovat už dávno."

74; 10:05:32:04 10:05:36:10
* Na půli cesty,
v Pohořelicích německy Pohrlitz,

75; 10:05:36:10 10:05:40:22
byly v masovém hrobě
nalezeny ostatky 890 lidí.

76; 10:05:40:22 10:05:45:09
Otázka počtu obětí
ukazuje následky dlouhého mlčení.

77; 10:05:45:09 10:05:49:14
Dodnes udávají čeští
a němečtí historici různá čísla.

78; 10:05:49:14 10:05:53:18
Jde o otázku perspektivy.*

79; 10:06:04:13 10:06:09:00
ZAHEL:1. června
jsme pak dorazili na hranici.

80; 10:06:09:01 10:06:13:07
Čeští vojáci a doprovod
vystřelili do výše světlice

81; 10:06:13:07 10:06:17:17
a řekli: "Běžte domů
za tím svým Hitlerem."

82; 10:06:18:06 10:06:22:10
Teď jsme byli na druhé straně
v Drasenhofenu,

83; 10:06:22:10 10:06:25:16
kde jsme popadali do příkopů.

84; 10:06:25:16 10:06:29:12
Byli jsme na svobodě,
unaveni k smrti.

85; 10:06:30:16 10:06:35:13
* Od května do července bylo
vysídleno nebo dobrovolně uprchlo

86; 10:06:35:13 10:06:39:12
asi 800 tisíc sudetských Němců.

87; 10:06:39:12 10:06:43:16
Většina ne do Rakouska,
ale do Německa.

88; 10:06:43:16 10:06:48:15
Než spojenci stanoví pravidla,
jsou vykonány nezvratné skutky.

89; 10:06:48:15 10:06:53:09
Němci jsou internováni ve více
než 300 táborů po celé zemi.*

90; 10:06:53:09 10:06:58:01
- Téměř neznámý je případ
tábora v Mariánských Radčicích.

91; 10:06:58:01 10:07:03:00
Malá jednotka revolučních gard,
v té době už pod armádním velením,

92; 10:07:03:00 10:07:07:14
si tam zřídila takový v podstatě
soukromý koncentrák.

93; 10:07:07:14 10:07:11:19
Měl tu zvláštnost,
že v něm byly pouze ženy.

94; 10:07:11:19 10:07:16:01
A řeknu to ošklivě,
pouze ženy v sexuálním věku.

95; 10:07:16:01 10:07:20:20
To, co se dočtete v protokolech,
co tam s těmi ženami dělali,

96; 10:07:20:20 10:07:24:22
to mučení bylo tak sofistikované,

97; 10:07:24:22 10:07:29:11
že vám při čtení vstávají hrůzou
vlasy na hlavě a říkáte si,

98; 10:07:29:11 10:07:34:02
jak je možné, že jeden dokáže
druhému udělat něco takového.

99; 10:07:34:02 10:07:38:02
* Ústí nad Labem,
bývalý Aussig and der Elbe.

100; 10:07:38:02 10:07:41:18
Když v roce 1938
Němci obsadili Sudety,

101; 10:07:41:18 10:07:45:08
mnoho Čechů
ze svého města uprchlo.

102; 10:07:46:07 10:07:49:24
31. července 1945
dojde k masakru Němců,

103; 10:07:49:24 10:07:53:09
k tzv. "ústeckému masakru".

104; 10:07:53:09 10:07:57:05
Německé prameny
uvádějí 220 obětí, Češi 100.

105; 10:07:57:05 10:08:00:12
Lidé byli ubiti, ubodáni,

106; 10:08:00:12 10:08:04:06
shazování z mostu do Labe
a střílení v řece.

107; 10:08:04:06 10:08:08:03
Z Labe bylo v sousedním Sasku
vyloveno na 80 těl.

108; 10:08:08:03 10:08:12:10
Spouští událostí byla exploze
v muničním skladu wehrmachtu.

109; 10:08:12:10 10:08:15:09
Co se vlastně stalo?*

110; 10:08:15:09 10:08:19:19
SPURNÝ:To už nejsou
spontánní lidové aktivity,

111; 10:08:19:19 10:08:24:05
že se někde srotí dav a lynčuje.
To je vlastně armáda,

112; 10:08:24:06 10:08:29:06
např. členové Svobodových jednotek
z východní fronty,

113; 10:08:29:06 10:08:33:13
kteří se vracejí do Československa
a mají pokyny

114; 10:08:33:14 10:08:38:18

postupovat radikálně proti Němcům
z ministerstva obrany,

115; 10:08:38:18 10:08:44:04
od generála Svobody právě,
a z dalších politických míst.

116; 10:08:44:04 10:08:48:07
* Tato tzv. divoká vysídlování
trvají až do léta.

117; 10:08:48:07 10:08:52:13
Tisíce lidí jsou na cestě,
míří pryč ze svého domova.

118; 10:08:52:13 10:08:57:11
Z jejich majetku mnohým zbývá
jen to, co unesou.*

119; 10:08:57:11 10:09:01:24
- Divoké odsuny jsou často
organizovány velkou měrou pěšky,

120; 10:09:01:24 10:09:06:00
mnoho lidí umírá
či dorazí v tak vyčerpaném stavu,

121; 10:09:06:00 10:09:09:07
že umírají krátce poté.

122; 10:09:09:07 10:09:13:13
Jsou i železniční transporty,
o ty ale není dobře postaráno,

123; 10:09:13:13 10:09:17:10
takže náhle uváznou
v Sasku nebo v Sasku-Anhaltsku.

124; 10:09:17:10 10:09:21:13
* Příhraniční města v Německu
zaplavená uprchlíky z východu

125; 10:09:21:13 10:09:24:18
jsou zoufale přetížena.

126; 10:09:24:18 10:09:28:14
Do Zhořelce přicházejí
vyhnanci ze Slezska a Sudet.

127; 10:09:28:14 10:09:32:07
Úřad vydá letáky:
"Zhořelec čelí hladomoru.

128; 10:09:32:07 10:09:36:06

Navrátilci a uprchlíci,
vyhledejte urychleně jiná místa,

129; 10:09:36:06 10:09:40:14
kde nepanuje taková nouze."
Pastor Siebrecht popisuje situaci:

130; 10:09:40:14 10:09:44:09
"Záchranný člun pro šest lidí
je obsazen deseti.

131; 10:09:44:09 10:09:47:19
Dalších dvacet k němu připlave.

132; 10:09:47:19 10:09:51:24
Chceme-li zachránit těch deset,
musíme těch dvacet odmítnout.

133; 10:09:51:24 10:09:55:20
Nemáme už jinou možnost,
musíme být neústupní."*

134; 10:09:55:20 10:09:59:23
- V Sasku jsou jak lidé
evakuovaní z městských aglomerací

135; 10:09:59:23 10:10:03:20
na venkov kvůli náletům,
tak už také uprchlíci,

136; 10:10:03:20 10:10:07:15
kteří se tam ocitli
ještě během nacistického režimu,

137; 10:10:07:15 10:10:10:13
v posledních měsících války.

138; 10:10:10:13 10:10:14:22
A teď přes hranice přicházejí
oběti divokých vysídlování.

139; 10:10:14:22 10:10:18:22
Saská zemská správa
reaguje extrémně nesolidárně,

140; 10:10:18:22 10:10:23:04
zcela jim odmítne vydat
potravinové lístky.

141; 10:10:23:04 10:10:27:18
To znamená,
že už nedostanou žádné potraviny.

142; 10:10:27:19 10:10:31:21

* Proud lidí ze sudetských oblastí
neustává.

143; 10:10:31:21 10:10:36:14
Zhořelec není ojedinělým případem.
Mnozí z vyhnanců jsou hnáni dál.

144; 10:10:36:14 10:10:40:06
Brutalita poválečných dnů

145; 10:10:40:06 10:10:44:13
způsobuje u mnoha Čechů
i českých politiků zděšení.

146; 10:10:44:13 10:10:48:11
Ministerský předseda Fierlinger

147; 10:10:48:11 10:10:52:22
svým kolegům 12. května
v rozhlasovém projevu navrhuje,

148; 10:10:52:22 10:10:57:13
aby zastavili "útoky na nevinné",
které toleruje i Rudá armáda.

149; 10:10:57:13 10:11:01:08
Tento projev nebyl nikdy odvysílán.

150; 10:11:01:08 10:11:05:17
Pražský sociální pracovník
a pedagog Přemysl Pitter,

151; 10:11:05:17 10:11:09:18
jenž během třetí říše
pomáhal židovským dětem,

152; 10:11:09:18 10:11:13:12
po návštěvě jedné školy napsal:

153; 10:11:13:12 10:11:17:23
"Když jsme ty vychrtlé a apatické
děti rozmístili ven na trávu,

154; 10:11:17:23 10:11:21:22
pomyslel jsem si,
že jich mnoho nepřežije.

155; 10:11:21:22 10:11:26:12
Tolik nevinných trpí. Pro náš národ
je tato nespravedlnost ostudná.

156; 10:11:28:09 10:11:32:21
* Ve své "Akci zámky" pomáhal
židovským a německým dětem,

157; 10:11:32:21 10:11:37:02
bral je do svých domovů
a obstarával jim lékařskou péči.

158; 10:11:37:02 10:11:41:10
Pitter takto zachránil
asi 400 německých dětí.*

159; 10:11:43:12 10:11:47:13
- Většina tisku
psala velmi protiněmecky.

160; 10:11:47:13 10:11:51:19
I demokratičtí politici,
typu Prokopa Drtiny,

161; 10:11:51:19 10:11:55:11
velmi horovali pro odsun.

162; 10:11:55:11 10:12:00:05
Takže ta společenská atmosféra
rozhodně byla silně protiněmecká.

163; 10:12:00:05 10:12:04:18
* Mnoho lidí přesto usiluje
o juristickou korektnost.

164; 10:12:04:18 10:12:09:17
Když vojenský advokát Ečer
dostane do Prahy K. H. Franka,

165; 10:12:09:17 10:12:14:03
zodpovědného za Lidice a Ležáky,
dává rozhovor rozhlasu.

166; 10:12:14:03 10:12:18:10
Frank, sám sudetský Němec
narozený v Karlových Varech,

167; 10:12:18:10 10:12:21:19
se předtím pokusil uprchnout.*

168; 10:12:24:10 10:12:29:20
EČER:Pak jsem mu dal otázku,
co ví o druhém zločinu, Ležáky.

169; 10:12:29:20 10:12:33:13
Na Ležáky se prý pamatuje
jen temně.

170; 10:12:33:13 10:12:37:24
REDAKTOR:Pane plukovníku,
kdyby Franka vyslýchalo gestapo,

171; 10:12:37:24 10:12:41:13
dostal by za tuto odpověď...

172; 10:12:41:13 10:12:45:12
EČER:Jistě by gestapo
vyslýchalo Franka jinak,

173; 10:12:45:12 10:12:50:00
ale my nejsme gestapem,
jsme zástupci civilizované justice.

174; 10:12:50:00 10:12:54:08
* Ečer slib dodrží, Frank
je právoplatně odsouzen k smrti

175; 10:12:54:08 10:12:58:04
podle zákonů
tehdy platných nejen v Čechách.

176; 10:12:58:04 10:13:02:13
Dostal nejvyšší trest tehdy běžný
v mnoha evropských zemích.

177; 10:13:02:13 10:13:06:09
Přesto se poprava
z dnešního hlediska

178; 10:13:06:09 10:13:09:22
jeví jako barbarský čin.

179; 10:13:09:22 10:13:14:04
Přijdou tisíce diváků.
Dorazí dokonce i Egon Erwin Kisch.

180; 10:13:14:04 10:13:18:00
Poznamená si:
"Tam nahoře visí člověk,

181; 10:13:18:00 10:13:21:21
který, pokud jím někdy byl,
jím už není."

182; 10:13:25:02 10:13:30:05
Adolf Purr ze severomoravského
Kunína je stále ještě v Osvětimi,

183; 10:13:30:05 10:13:34:03
v táboře střeženém
sovětskými vojáky.

184; 10:13:35:17 10:13:40:17
Dostal se sem 13. června
a od té doby doufá v propuštění.

185; 10:13:40:17 10:13:44:13
Netuší, jak se daří
jeho ženě a dětem,

186; 10:13:44:13 10:13:48:05
popisuje rostoucí paniku:*

187; 10:13:49:04 10:13:53:06
-(něm.) "Vynořují
se ty nejdivočejší fámy

188; 10:13:53:06 10:13:56:21
vyvolané lidmi,
jimž povolují nervy.

189; 10:13:56:21 10:14:01:06
Jeden si myslí, že se před Vánoci
nedostaneme domů,

190; 10:14:01:06 10:14:04:23
další, který poslouchal jen napůl,

191; 10:14:04:23 10:14:09:00
to po chvíli předá dalším
jako spolehlivý fakt.

192; 10:14:09:00 10:14:13:02
K večeru vypjatá situace
vrcholí panikou.

193; 10:14:13:02 10:14:16:17
Svou vlast
už asi nikdy neuvidíme."

194; 10:14:16:17 10:14:20:15
* Siglind Drostová
jezdí do staré vlasti každý rok.

195; 10:14:20:15 10:14:24:11
Ještě před koncem války
s matkou a sourozenci

196; 10:14:24:11 10:14:27:23
uprchla z Kravařska do Kadaně.

197; 10:14:27:23 10:14:31:24
Odtamtud ji v létě odvezli
na nucené práce do Vlašimi.

198; 10:14:31:24 10:14:35:15
V patnácti letech. Bez zavazadel.

199; 10:14:35:15 10:14:39:08

Měla jen jedny letní šaty,
které měla na sobě.

200; 10:14:39:08 10:14:43:10
Siglind Drostová se do Vlašimi
vrací od roku 1945 poprvé.*

201; 10:14:47:12 10:14:51:13
- Ještě si pamatuji,
jak jsme se tady seřadili,

202; 10:14:51:13 10:14:54:20
tady na tomto horním náměstí,

203; 10:14:54:20 10:14:58:22
a pak přišli zemědělci,
aby si nás rozebrali.

204; 10:14:58:22 10:15:02:03
Měla jsem ještě culíky.

205; 10:15:02:03 10:15:06:23
Vůbec jsem nevypadala
jako použitelná pracovní síla.

206; 10:15:06:23 10:15:10:06
A pak ještě ten strach,

207; 10:15:10:06 10:15:14:20
celé to postávání tady
bez poněti, co se mnou bude.

208; 10:15:14:20 10:15:19:22
V mém životě už nikdy nenastala
takhle beznadějná situace.

209; 10:15:19:22 10:15:23:15
* Desetitisíce Němců
zažívají něco podobného.

210; 10:15:23:15 10:15:27:14
Všichni ve věku 15 až 65 let
musí na nucené práce.

211; 10:15:27:14 10:15:31:21
Hartmut Moškoř ze Staříče
se dostane do dolu u Ostravy.

212; 10:15:31:21 10:15:35:07
Je umístěn v zajateckém táboře.*

213; 10:15:44:04 10:15:49:11
- Dvojité ostnaté dráty,
v rohách byly ty strážní budky,

214; 10:15:49:11 10:15:54:04
tam byli ti hlídači u strážnice,
odpočítávali nás,

215; 10:15:54:04 10:15:58:02
potom nás postavili,
udělali apel,

216; 10:15:58:21 10:16:01:17
jmenovitě vyvolávali,

217; 10:16:01:17 10:16:05:15
a když něco nesouhlasilo,
okamžitě znova.

218; 10:16:05:15 10:16:10:04
A tak jsem se dostal na šachtu
jako šestnáctiletý kluk.

219; 10:16:10:04 10:16:13:02
To bylo na ty moje narozeniny.

220; 10:16:13:02 10:16:17:07
* V polovině července jednají
na Postupimské konferenci

221; 10:16:17:07 10:16:21:04
tři velké vítězné mocnosti
o poválečném uspořádání.

222; 10:16:21:04 10:16:24:14
Hranice budou překresleny.

223; 10:16:24:14 10:16:28:15
ČSR bude obnovena
s hranicemi z roku 1938

224; 10:16:28:15 10:16:31:19
před mnichovskou dohodou.

225; 10:16:31:19 10:16:36:16
Jen tzv. Zakarpatská Ukrajina
bude připojena k Sovětskému svazu.

226; 10:16:36:16 10:16:40:05
Už se rýsuje vznik
obou německých států.

227; 10:16:40:05 10:16:43:16
A vítězné mocnosti se dohodnou

228; 10:16:43:16 10:16:47:17
na "přesunu" Němců z Polska,

Československa a Maďarska.

229; 10:16:47:17 10:16:51:07
"Řádném a humánním."
píše se v zápisu.*

230; 10:16:52:06 10:16:56:24
- Myslím si, že i ti,
kteří formulovali ten text,

231; 10:16:56:24 10:17:01:22
si museli být vědomi toho,
že když se budou miliony lidí

232; 10:17:01:22 10:17:07:13
zbavovat svých domovů a budou
v podstatě nuceně vysídlováni,

233; 10:17:07:13 10:17:12:06
takže to nejde dělat humánně,
že sám ten akt je nehumánní.

234; 10:17:12:09 10:17:16:00
* K těmto "řádným" přesunům
má dojít od roku 1946.

235; 10:17:16:00 10:17:19:15
Týkají se asi tři milionů
sudetských Němců

236; 10:17:19:15 10:17:22:24
a asi 11 až 15 milionů
Němců celkově.

237; 10:17:22:24 10:17:26:02
Podle odhadů historiků

238; 10:17:26:02 10:17:30:05
bylo po válce v Evropě přesídleno
celkem asi 30 milionů lidí.*

239; 10:17:30:05 10:17:33:24
- Ve 20. století
bylo násilné vysídlování

240; 10:17:33:24 10:17:37:22
vnímáno jako cesta
k řešení komplikací a konfliktů.

241; 10:17:37:22 10:17:41:10
Je to patrné
už v meziválečném období,

242; 10:17:41:10 10:17:45:08

kdy došlo k výměně obyvatel
mezi Tureckem a Řeckem.

243; 10:17:45:08 10:17:48:20
Vlastně to byl politický nástroj.

244; 10:17:48:20 10:17:51:05
* Je marné se ptát,

245; 10:17:51:05 10:17:55:15
jestli k této politice
nebyla nějaká alternativa.

246; 10:17:55:15 10:18:00:22
Její následky jsou tu dodnes.
I v pohraničí, v Krušných horách.

247; 10:18:00:22 10:18:05:07
Zde jsou po válce
vysídleny celé oblasti.

248; 10:18:05:07 10:18:08:09
Je v plánu osídlit je znovu.

249; 10:18:08:09 10:18:12:18
Irena Ondruchová a její rodina
se stěhují do Hamberku,

250; 10:18:12:18 10:18:16:01
sudetské vesnice s 29 domy.

251; 10:18:19:04 10:18:24:05
Jejich dům ve Výškovcích u Ostravy
zničila válka.

252; 10:18:24:12 10:18:27:03
Najdou jeden dům.

253; 10:18:27:03 10:18:32:22
Němečtí vlastníci, rodina
Ledererových, tam ještě bydlí.*

254; 10:18:36:11 10:18:41:01
- Oni mohli mít
tak okolo pětapadesáti let.

255; 10:18:41:01 10:18:44:12
Ale typicky německy vypadali.

256; 10:18:44:12 10:18:49:20
Ty Němky mají takové zvláštní,
takové hranaté ty obličeje,

257; 10:18:49:20 10:18:53:08

Hezká, jak se říká, ani trošku,

258; 10:18:53:08 10:18:56:16
ale sympatická paní to byla.

259; 10:18:58:06 10:19:02:01
* Zpočátku se rodiny
navzájem vyhýbají,

260; 10:19:02:01 10:19:05:22
pak se jejich dcery
dokonce trochu spřátelí.

261; 10:19:05:22 10:19:09:20
Na jaře 1946,
po téměř půlroce společného života,

262; 10:19:09:20 10:19:13:10
je německá rodina deportována.*

263; 10:19:16:00 10:19:20:16
- My jsme z toho radost neměli.
My jsme se s nima pěkně rozloučili,

264; 10:19:20:16 10:19:24:11
ruky jsme si podali
a oni nám popřáli ještě,

265; 10:19:24:11 10:19:27:14
ať se máme dobře, ať se nám vede.

266; 10:19:27:14 10:19:30:22
Nebyli, že by plakali nebo něco.
Ne.

267; 10:19:30:22 10:19:35:05
Ale všude na Hamberku
to v klidu nepřešlo.

268; 10:19:35:05 10:19:40:09
No tak tam byl aj pláč nějaký,
když jako odcházeli, že?

269; 10:19:40:09 10:19:45:18
Ti někteří naši lidi
taky nebyli nadvakrát, že, k nim.

270; 10:19:45:22 10:19:50:06
* Rodina Ledererových se nyní
chystá na transport do Německa.

271; 10:19:50:06 10:19:54:03
Řádný a humánní,
jak je to prezentováno světu.

272; 10:19:54:03 10:19:57:23
Třeba v americkém žurnálu
"March of Time",

273; 10:19:57:23 10:20:01:22
který byl u natáčení
několika zinscenovaných deportací.

274; 10:20:01:22 10:20:06:02
Jak to skutečně funguje,
zakusí i Jana Pfeifferová,

275; 10:20:06:02 10:20:09:24
když se svou třídou
jede pomáhat do Vrchlabí.*

276; 10:20:10:04 10:20:14:02
- Před nádražím byli shromážděný
tyhle sudetští Němci,

277; 10:20:14:02 10:20:17:14
který pomalu opouštěli
svoje domovy.

278; 10:20:17:14 10:20:21:09
Muži i ženy,
ale víc těch žen samozřejmě a dětí,

279; 10:20:21:09 10:20:25:11
tam čekali na nádraží
a nevěděli, co s nima bude.

280; 10:20:25:11 10:20:29:15
Tak to byl hluboký smutek,
tak obecně lidský,

281; 10:20:29:15 10:20:33:23
že tohle se nemá dělat.
* Což vlastně znamená:

282; 10:20:33:23 10:20:38:00
v takovýchto poválečných dobách
k tomu ale dochází.

283; 10:20:38:00 10:20:42:15
Dovoleno je 50 kg věcí na osobu,
cennosti jsou Němcům odebrány.

284; 10:20:42:15 10:20:47:13
Mnozí z nich ve vlacích hladoví,
do Německa přijedou zubožení.

285; 10:20:47:13 10:20:51:07

Jako rodina Adlerových z Aše.*

286; 10:20:51:07 10:20:55:03
- Naložili nás do transportu,
do dobytčáku.

287; 10:20:55:03 10:20:59:11
Nikdo netušil, kam vlak jede.
Cestovali jsme skoro osm týdnů.

288; 10:20:59:11 10:21:03:20
Podmínky na nádražích,
kde nás vykládali a zas nakládali,

289; 10:21:03:20 10:21:07:10
byly samozřejmě katastrofální.

290; 10:21:07:10 10:21:11:13
Byly tam různé nemoci,
lidi umírali, i děti.

291; 10:21:11:13 10:21:15:20
Matka mi vyprávěla, jak k ní
přišla zdravotní sestra a řekla:

292; 10:21:15:20 10:21:19:13
"Toho kluka
s sebou dál vzít nemůžete."

293; 10:21:19:13 10:21:23:19
Myslela mě, protože jsem byl
tenkrát tak zesláblý.

294; 10:21:23:19 10:21:27:16
Ta sestra jí řekla:
"Ten už další etapu nepřežije."

295; 10:21:27:16 10:21:32:06
Jmenuji se Horst Adler,
je mi 75 let.

296; 10:21:32:06 10:21:37:18
Pracoval jsem jako učitel
na gymnáziu v Tirschenreuthu.

297; 10:21:37:18 10:21:41:14
Mým domovem
je ale město Aš v Čechách.

298; 10:21:41:16 10:21:46:22
* Rodina Adlerových, tři generace,
skončí po několikátýdenní pouti

299; 10:21:46:22 10:21:50:02

v bavorském Tirschenreuthu,

300; 10:21:50:02 10:21:55:08
vzdušnou čarou 50 km
od jejich původního domova, Aše.*

301; 10:21:55:13 10:22:01:00
- Po našem příjezdu nás poslali
do uprchlického tábora.

302; 10:22:01:00 10:22:05:21
Byly tam strašně bídné podmínky,
neboť člověk,

303; 10:22:05:21 10:22:11:00
kromě toho, co si přinesl v batohu
nebo v kufru a co měl na sobě,

304; 10:22:11:00 10:22:14:16
neměl v podstatě nic.

305; 10:22:14:16 10:22:20:07
Neměli jsme žádný majetek,
nábytek a samozřejmě ani peníze.

306; 10:22:20:09 10:22:24:17
* Většina příchozích
se dostává do záchytných táborů.

307; 10:22:24:17 10:22:29:05
Příjem uprchlíků je v každé
německé okupované zóně řešen jinak.

308; 10:22:29:05 10:22:33:10
Zatímco Britové
podezíravě drží otěže v rukou sami,

309; 10:22:33:10 10:22:36:22
u Američanů a Sovětů

310; 10:22:36:22 10:22:41:10
to přechází pod pravomoci
nově založených německých úřadů.

311; 10:22:41:10 10:22:45:13
Roku 1945 dorazí
do německých okupovaných zón

312; 10:22:45:13 10:22:49:18
1832 vlaků, každý přiváží
1000 až 1200 vyhnanců.

313; 10:22:49:18 10:22:53:23
Jen do Bavorska těchto vlaků

dorazí přes tisíc.

314; 10:22:54:18 10:22:58:12
Siglind Drostovou
v prosinci roku 1945

315; 10:22:58:12 10:23:03:22
propustí z nucené práce ve Vlašimi.
Vydává se za matkou do Kadaně.*

316; 10:23:03:22 10:23:08:17
- Ale co nastalo v Praze!
Byla jsem jako štvaná zvěř.

317; 10:23:08:17 10:23:14:05
Nejdřív přicházeli zvědavci,
pak ti, co si uvědomili, kdo jsem:

318; 10:23:14:05 10:23:18:24
(česky) "Á, tady je Němka!
Němko, kde nemáš pásek?"

319; 10:23:18:24 10:23:23:01
(něm.) Tak mi ovázali rukáv
kapesníkem, bílým.

320; 10:23:23:01 10:23:27:17
To už jsem ani neměla strach,
jen jsem ztuhla.

321; 10:23:27:17 10:23:31:06
Myslela jsem si:
"No tak teď je konec,

322; 10:23:31:06 10:23:34:08
můj život je u konce.

323; 10:23:34:08 10:23:37:12
Tak to prostě je."

324; 10:23:37:12 10:23:41:00
A kdyby mě jeden Čech
nechytil za ruku

325; 10:23:41:00 10:23:44:18
a neběžel se mnou,
nevím, co by se mnou udělali.

326; 10:23:45:16 10:23:49:15
* Také situace jejího otce
se zlepšuje.

327; 10:23:49:15 10:23:53:09
Ke své rodině se zatím nevrátí,

328; 10:23:53:09 10:23:57:13
do května roku 1946
bude muset dělat nucené práce,

329; 10:23:57:13 10:24:02:23
ale 2. září 1945 je propuštěn
z internačního tábora v Osvětimi.*

330; 10:24:03:19 10:24:07:02
-"Zavazadla mám sbalená.

331; 10:24:07:23 10:24:12:13
Srdcem i myšlenkami
jsem už u vás a žaludek mám plný.

332; 10:24:12:13 10:24:17:11
Nikdy mě nenapadlo, že projdu
osvětimskou branou sytý.

333; 10:24:17:11 10:24:21:17
Mohl bych vás radostí rozmačkat,
že nastala ta chvíle.

334; 10:24:21:17 10:24:27:13
Večerní slunce nádherně svítí,
přesně jak jsem si to přál."

335; 10:24:28:08 10:24:32:08
* Rodina je zase spolu
teprve na konci roku 1946.

336; 10:24:32:08 10:24:36:04
Teď i pro ni
začíná cesta do Německa.*

337; 10:24:40:24 10:24:46:07
- Vagóny byly nejprve velmi plné.
Byl tam jen takový malý průzor.

338; 10:24:46:07 10:24:50:03
A já měla to štěstí,
že jsem u něj seděla.

339; 10:24:50:03 10:24:53:18
Tahle trať vede celou dobu
podél Ohře.

340; 10:24:53:18 10:24:59:15
A Ohře má tu skalnatou krajinu.
Nádhernou krajinu, nádhernou!

341; 10:24:59:17 10:25:04:21
Lidi začali zpívat, přebásnili si

tu "Slezskou píseň":

342; 10:25:04:21 10:25:10:01
"Uvidíme se zas, moje Poohří.
Uvidíme se zas u břehů Ohře."

343; 10:25:11:09 10:25:14:24
Mnozí z nich už je nikdy neviděli.

344; 10:25:19:08 10:25:23:06
Před Bad Brambachem
jsme ještě měli bílé pásy.

345; 10:25:23:06 10:25:27:22
Železniční násep po celé délce
od české hranice až k Brambachu

346; 10:25:27:22 10:25:31:20
vypadal,
jako by před chvilkou sněžilo.

347; 10:25:31:20 10:25:35:06
Všichni Němci tam odhazovali
svoje bílé pásy.

348; 10:25:35:06 10:25:39:21
A ještě si vzpomínám, jak říkám:
(česky)"Němko, nemáš pásek.

349; 10:25:39:21 10:25:43:07
Němko, už nebudeš mít pásek."

350; 10:25:46:22 10:25:50:03
* O vysídlování informuje

351; 10:25:50:03 10:25:53:23
český týdeník
s názvem "Na neshledanou!":*

352; 10:25:53:23 10:25:58:00
ARCHIVNÍ TÝDENÍK:
Nádraží ve Dvorech dne 29. října.

353; 10:25:58:00 10:26:02:05
Za chvíli odjede poslední vlak
s Němci z Československa.

354; 10:26:02:05 10:26:04:22
Dějinné chvíle.

355; 10:26:04:22 10:26:09:00
Po tisíci letech
poprvé je naše území

356; 10:26:09:00 10:26:12:14
zbaveno Němců a také naposledy.

357; 10:26:12:14 10:26:16:12
Naposledy, protože Němci
se k nám už nikdy nevrátí.

358; 10:26:20:13 10:26:25:00
* V prvních letech po roce 2000
začíná skupina mladých Čechů

359; 10:26:25:00 10:26:29:13
v Sudetech systematicky
hledat stopy vysídlování.

360; 10:26:29:13 10:26:34:05
Zjišťují, že za ta desetiletí
zmizelo, převážně v Krušnohoří,

361; 10:26:34:05 10:26:38:11
více než tisíc osad.
Odsunem přišli o něco i Češi.

362; 10:26:50:16 10:26:56:08
Skupina "Antikomplex"
si tím ale nevytváří jen přátele.*

363; 10:26:58:04 10:27:02:07
- Když jsme měli vernisáže
výstavy Zmizelé Sudety,

364; 10:27:02:07 10:27:07:06
vždy se objevil někdo v publiku,
kdo nás strašně sepsul a nadával,

365; 10:27:07:06 10:27:11:05
co my mladý kluci
můžeme vůbec k tomuto tématu říct,

366; 10:27:11:05 10:27:16:03
že slovo Sudety se nesmí používat,
že Edvard Beneš ho zakázal

367; 10:27:16:03 10:27:19:22
a my to porušujeme,
a že jsme revanšisti.

368; 10:27:19:22 10:27:24:02
Vždy tam byli tak dva tři,
zahulákali a pak odešli.

369; 10:27:24:02 10:27:27:23
A poté, co odešli,
tak zbytek těch lidí,

370; 10:27:27:23 10:27:32:10
třeba i sto lidí,
tak o tom tématu normálně mluvili.

371; 10:27:33:07 10:27:36:00
* Pohraničí se změnilo.

372; 10:27:36:00 10:27:39:18
Na mnoha místech
se z rozdělené vlasti stala

373; 10:27:39:18 10:27:43:06
"Ztracená místa - Lost Places".

374; 10:27:46:04 10:27:51:13
Ani hostinec rodiny Adlerových
tu už dnes nenajdeme.*

375; 10:27:55:09 10:27:59:16
- Dříve nebo později
začaly naše domy chátrat.

376; 10:27:59:16 10:28:04:06
Vše, co se dalo spálit,
bylo vybrakováno jako palivo.

377; 10:28:04:06 10:28:10:14
Takže dveře, okna, střešní trámy.
Domy se pak samozřejmě rozpadly.

378; 10:28:10:14 10:28:14:12
* Tento "rozklad"
začíná hned po válce.

379; 10:28:14:12 10:28:19:04
Ve stále prázdnějších obcích
panuje atmosféra zlaté horečky.

380; 10:28:19:04 10:28:24:05
Přidávají se i některé
samozvané revoluční gardy.*

381; 10:28:24:21 10:28:31:02
TUREK:Jako v každý společnosti
se vyskytnou lumpové,

382; 10:28:31:02 10:28:35:22
tak i my jsme tam pronásledovali
tzv. revoluční gardu,

383; 10:28:35:22 10:28:39:14
ale my jsme tomu říkali
rabovací gardu.

384; 10:28:39:14 10:28:44:06
To byli normálně zloději,
vyvrhelové společnosti,

385; 10:28:44:06 10:28:47:13
nebo já nevím, jak bych to nazval.

386; 10:28:47:13 10:28:51:04
Viděli příležitost
někde zbohatnout.

387; 10:28:51:04 10:28:54:24
* Znovuosídlení
je úspěšné jen částečně,

388; 10:28:54:24 10:28:58:03
za tři miliony vyhnaných Němců

389; 10:28:58:03 10:29:02:01
přijdou jen asi dva miliony
nových obyvatel.

390; 10:29:02:01 10:29:07:16
Plán na osídlení novou, homogenní
českou společností nevychází.*

391; 10:29:08:12 10:29:12:17
SPURNÝ:Pohraničí
navzdory těm původním plánům

392; 10:29:12:17 10:29:16:17
se vlastně stává
velmi heterogenním územím,

393; 10:29:16:17 10:29:20:20
nebo územím
s velmi heterogenní společností:

394; 10:29:20:20 10:29:25:09
ti zůstavší Němci, zůstavší Češi,
Češi, kteří přišli z vnitrozemí,

395; 10:29:25:09 10:29:29:24
volyňští Češi, rumunští Slováci,
Romové, Slováci, Maďaři atd.

396; 10:29:29:24 10:29:34:16
Ztráta původního obyvatelstva
a ten zvláštní melting pot,

397; 10:29:34:16 10:29:38:10
který se tam utvořil, tak je něco,

398; 10:29:38:10 10:29:42:24
co ten kraj prostě poznamenává
na mnoho desítek let.

399; 10:29:42:24 10:29:47:17
* Adlerovi žijí 5 let v uprchlickém
táboře v Tirschenreuthu.

400; 10:29:47:17 10:29:52:04
Bavorské obyvatelstvo
je mezi sebe dlouho nepřijímá.*

401; 10:30:04:00 10:30:08:05
- Můj otec velmi trpěl tím,
že byl zas a znovu titulován

402; 10:30:08:05 10:30:12:08
jako přivandrovalec
a my děti zase jako "Böhmové",

403; 10:30:12:08 10:30:16:18
nebo dokonce jako "Böhmáci".
To už se člověka přece jen dotkne.

404; 10:30:16:18 10:30:20:14
O vítací kultuře obecně
se tu nedá mluvit.

405; 10:30:21:01 10:30:26:00
* Roku 1951 přišli Adlerovi rodiče
s vlastním plánem.*

406; 10:30:28:12 10:30:33:05
- Těmi tzv. Benešovými dekrety
byli zbaveni práv a majetku.

407; 10:30:33:05 10:30:38:15
Nejvíc si přáli zase získat
vlastní majetek nebo vlastní dům.

408; 10:30:41:07 10:30:45:06
Ta touha byla tak silná,
že můj otec řekl:

409; 10:30:45:06 10:30:48:24
"Když my všichni,
celé příbuzenstvo,

410; 10:30:48:24 10:30:52:04
když všichni spojíme síly,

411; 10:30:52:11 10:30:57:08
možná si zase budeme
moci postavit vlastní dům."

412; 10:30:58:22 10:31:03:01

Ten dům byl samozřejmě
zpočátku prázdný.

413; 10:31:03:21 10:31:08:12

Nábytek se pořizoval kus po kuse,
a tak jsme měli radost,

414; 10:31:08:12 10:31:12:19

když jsme si konečně mohli pořídit
stůl a pár židlí

415; 10:31:12:19 10:31:16:09

anebo první křeslo do obývacího.

416; 10:31:17:07 10:31:22:20

Jako dítě jsem velmi dobře chápal,
jak moc se na to zařízení šetřilo.

417; 10:31:24:10 10:31:27:13

* Králův Mlýn, Krušné hory.

418; 10:31:27:13 10:31:32:16

Odtud byla v roce 1945 vyhnána
Rosemarie Ernstová se svou matkou.

419; 10:31:32:16 10:31:36:23

Po devíti měsících strávených
během vlastního odsunu

420; 10:31:36:23 10:31:39:24

a pěti letech v pohoří Harz

421; 10:31:39:24 10:31:44:16

se roku 1950 stěhují docela blízko,
do saského Oberwiesenthalu.

422; 10:31:44:16 10:31:49:15

Touha po domově a prarodičích,
již zůstali v Čechách, byla silná.

423; 10:31:49:15 10:31:54:06

Teď mají jen 6 km vzdálený
Králův Mlýn téměř na dohled.*

424; 10:31:54:06 10:31:58:13

- Na začátku 50. let
byl podél tohoto hraničního potoka

425; 10:31:58:13 10:32:02:20

vybudován tři metry vysoký plot
z ostnatého drátu,

426; 10:32:02:20 10:32:06:16
takže už nebylo možné
pořad přecházet.

427; 10:32:06:16 10:32:10:14
Ale prarodiče bydleli
na druhé straně,

428; 10:32:10:14 10:32:15:06
a tak jsme každou neděli v jednu,
tiše a tajně, jak bylo domluveno,

429; 10:32:15:06 10:32:19:02
přišli z německé strany
až na hranici

430; 10:32:19:02 10:32:23:00
a moji prarodiče
přišli skoro až k potoku.

431; 10:32:23:00 10:32:27:00
Takže jsme na sebe viděli
a mohli jsme si zamávat,

432; 10:32:27:00 10:32:31:00
protože to byla
přísně střežená hranice.

433; 10:32:31:00 10:32:35:01
Nemohli jsme ji překročit
a něco si povědět.

434; 10:32:35:01 10:32:38:17
To bylo zkrátka zcela nemožné.

435; 10:32:38:18 10:32:41:19
* Odsun, trauma pro mnohé,

436; 10:32:41:19 10:32:46:08
ale hlavně pro děti
jako Rosemarie Ernstová.*

437; 10:32:52:22 10:32:56:22
- Já všechny ty rozhovory
poslouchala.

438; 10:32:56:22 10:33:01:10
Slýchala jsem jen o vyhnání.
Jen o lidech, které zastřelili.

439; 10:33:01:10 10:33:05:13
A když jsem se musela postavit,
aby mě vyfotografovali,

440; 10:33:05:13 10:33:09:22
vždy jsem se rozplakala,
myslela jsem si, že mě zastřelí.

441; 10:33:09:22 10:33:14:12
Nikdy jsem neviděla žádnou zbraň,
a když se nastavoval fotoaparát,

442; 10:33:14:12 10:33:18:21
myslela jsem si, že je to zbraň.
A tak jsem se vždy rozbřečela.

443; 10:33:18:21 10:33:22:20
A má matka stála vedle
a já nemohla pochopit,

444; 10:33:22:20 10:33:26:16
že se mohla dívat na to,
jak mě zastřelí.

445; 10:33:34:21 10:33:38:20
-(něm.) Panebože!
Bože na nebesích!

446; 10:33:40:17 10:33:43:04
To není možné!

447; 10:33:45:16 10:33:50:18
Moje maminka!
Já se snad zblázním.

448; 10:33:54:06 10:33:58:15
A tady dědictví po tatínkovi!
Ne, to není možné.

449; 10:34:00:11 10:34:03:08
To snad není pravda!

450; 10:34:03:16 10:34:07:14
* Otec Wilfrieda Lindnera
byl foukač skla.

451; 10:34:07:14 10:34:11:16
Lindnerovi rodiče
pocházeli ze slezských Sudet.

452; 10:34:11:16 10:34:15:08
Většina zakladatelů
sklárny Derenburg

453; 10:34:15:08 10:34:20:23
přišla z Jablonce do sovětské
okupační zóny roku 1946.*

454; 10:34:25:10 10:34:28:22
- Jmenuji se Wilfried Lindner.

455; 10:34:28:22 10:34:33:08
48 let jsem pracoval
tady v Derenburgu jako sklář.

456; 10:34:33:08 10:34:37:23
* Sudetoněmečtí skláři jsou
v sovětské okupační zóně vítáni.

457; 10:34:37:23 10:34:41:09
Roku 1946 zakládají

458; 10:34:41:09 10:34:46:16
vlastní družstvo na zušlechťování
dutého skla "Wernigerode".*

459; 10:34:48:02 10:34:52:01
- Člověka těší,
že někteří vysídlení lidé

460; 10:34:52:01 10:34:56:07
dokázali díky svým
specializovaným znalostem,

461; 10:34:56:07 10:35:00:22
díky určitým řemeslným
nebo technickým dovednostem,

462; 10:35:00:22 10:35:05:08
relativně rychle navázat
na svou předchozí činnost

463; 10:35:05:08 10:35:10:22
a fakticky rozjet vlastní podniky.
To je docela podobné jako ve SRN.

464; 10:35:11:21 10:35:15:08
* V obci Neugablonz
u Kaufbeurenu

465; 10:35:15:08 10:35:19:08
zakládají uprchlíci z Jablonce
hned celé město,

466; 10:35:19:08 10:35:23:08
aby zde provozovali své řemeslo.*

467; 10:35:23:08 10:35:26:24
TÝDENÍK:
Jablonecký podnik s klenoty

468; 10:35:26:24 10:35:30:23

je založen na tradicích
starého německého řemesla.

469; 10:35:30:23 10:35:34:21
Tento průmysl zaměstnával
celkem okolo 70 tisíc lidí.

470; 10:35:34:21 10:35:39:05
* Už v roce 1946 pracovalo
ve více než 200 nově založených

471; 10:35:39:05 10:35:42:02
závodech v Neugablonzi

472; 10:35:42:02 10:35:46:09
na 2100 kvalifikovaných
pracovníků z Jablonce.

473; 10:35:46:09 10:35:51:03
Stejně je tomu v Rakousku,
kde vzniká další Neugablonz.

474; 10:35:51:03 10:35:56:02
Třebaže Rakousko za vyhnané
vlastně necítí zodpovědnost

475; 10:35:56:02 10:36:00:11
a snaží se co nejvíce z nich
přesunout do Německa.*

476; 10:36:00:11 10:36:03:15
- Mnoho sudetských Němců

477; 10:36:03:15 10:36:07:13
to také vlastně označovalo
jako druhý odsun.

478; 10:36:07:13 10:36:11:16
Nakonec jich asi 120000
v Rakousku zůstalo.

479; 10:36:11:16 10:36:16:09
Hlavně také po ekonomické stránce
tam už byl zájem na tom,

480; 10:36:16:09 10:36:20:08
aby tito lidé
v Rakousku mohli zůstat.

481; 10:36:24:24 10:36:29:11
TÝDENÍK: Malá umělecká díla
z broušeného či foukaného skla,

482; 10:36:29:11 10:36:33:11

šperky zářivých barev
a vznešených forem,

483; 10:36:33:11 10:36:37:19
jeden z nejdůležitějších
rakouských exportních artiklů

484; 10:36:37:19 10:36:42:05
díky píli lidí, kteří do naší země
dorazili jako uprchlíci.

485; 10:36:42:05 10:36:46:09
* Sklárna v Derenburgu
přináší ze světového trhu

486; 10:36:46:09 10:36:50:15
východoněmecké republice
cennou zahraniční měnu.

487; 10:36:50:15 10:36:54:10
Původ sklářů
brzy nebude hrát žádnou roli.

488; 10:36:54:10 10:36:57:24
Už v roce 1949
je sklárna zestátněna.

489; 10:36:57:24 10:37:01:21
V tichosti mizí vzpomínky
na uprchlický původ

490; 10:37:01:21 10:37:05:20
a politický kontext
příchodu těchto odborníků.

491; 10:37:05:20 10:37:10:10
Po tomto všeobecném tichu
následuje i ticho v soukromí.*

492; 10:37:10:23 10:37:14:12
- Moji rodiče
o tom neřekli ani slovo,

493; 10:37:14:12 10:37:18:19
protože tady v Derenburgu,
myslím ti obyvatelé,

494; 10:37:18:19 10:37:22:07
nechci říct, že byli proti nám.

495; 10:37:22:07 10:37:26:10
Prostě se to neřešilo.
Nedalo se s nimi o tom mluvit.

496; 10:37:26:10 10:37:30:04
Neměli jsme žádnou podporu,
ani ve škole.

497; 10:37:30:04 10:37:34:00
Nikdo o tom nepromluvil.
Ani z učitelů.

498; 10:37:34:00 10:37:38:01
Takže podpory se nám
v žádném případě nedostávalo.

499; 10:37:46:10 10:37:50:20
* Rodina Purrova skončí
v Eislebenu v Sasku-Anhaltsku,

500; 10:37:50:20 10:37:54:14
od Derenburgu
80 km vzdáleném městě.

501; 10:37:55:24 10:38:00:03
Jejich prvním obydlím
byl sklep bez oken.*

502; 10:38:01:18 10:38:05:01
- Nedostalo se nám
milého přivítání.

503; 10:38:05:01 10:38:08:14
Ba naopak,
už nás tu nikdo nechtěl.

504; 10:38:08:14 10:38:12:16
Už na ně těch lidí bylo moc.
A soucit dávno vyprchal.

505; 10:38:12:17 10:38:16:22
* Přibližně milion sudetských
Němců v té době žije na východě

506; 10:38:16:22 10:38:20:09
a asi dva miliony na západě.

507; 10:38:20:09 10:38:24:12
Brzy je od sebe bude dělit víc
než jen regionální rozdíly.

508; 10:38:24:12 10:38:28:11
Studená válka zesiluje
a železná opona brzy rozdělí

509; 10:38:28:11 10:38:32:19
i jejich novou vlast. I to určuje
politiku vůči vysídleným.*

510; 10:38:37:13 10:38:40:24

- Zásadní obavou
je ta západoněmecká,

511; 10:38:40:24 10:38:44:08

že by se vysídlenci
jako vykořeněná,

512; 10:38:44:08 10:38:47:14

jak se tomu tenkrát říkalo,

513; 10:38:47:14 10:38:51:17

a zbídačená, nemajetná masa
mohli stát živnou půdou komunismu.

514; 10:38:51:17 10:38:55:22

* Za ztracený majetek
dostanou proto odškodnění,

515; 10:38:55:22 10:38:58:20

tedy alespoň částečné.

516; 10:38:58:20 10:39:02:09

Roku 1952 začíná
tzv. sdílení břemene,

517; 10:39:02:09 10:39:07:02

největší finanční přerozdělování
v německých dějinách.

518; 10:39:07:02 10:39:11:16

Majetková daň,
hlavně pro vlastníky nemovitostí,

519; 10:39:11:16 10:39:15:17

rozdělená přes třicet let
jako pomoc do začátku

520; 10:39:15:17 10:39:20:01

a finanční odškodnění
pro nemajetné vysídlené.*

521; 10:39:20:01 10:39:24:06

- Z komunistického pohledu
bylo právě toto zbídačení,

522; 10:39:24:06 10:39:28:21

živná půda pro komunismus,
vlastně něco pozitivního.

523; 10:39:28:21 10:39:32:24

* Na východě je na venkově
vysídlencům přidělen kousek země,

524; 10:39:32:24 10:39:36:14
ale během kolektivizace
se ho musí zase vzdát.

525; 10:39:36:14 10:39:40:01
NDR nechává téma odsunu
prostě zmizet.

526; 10:39:40:01 10:39:43:17
Lidé zpočátku označovaní
jako přesídlenci

527; 10:39:43:17 10:39:47:03
se mají zapojit
do nové společnosti.

528; 10:39:47:03 10:39:50:08
Tato vynucená asimilace

529; 10:39:50:08 10:39:54:03
se u mnoha mladších vysídlenců
setkává s úspěchem.

530; 10:39:54:03 10:39:57:22
Siglind Drostová
se stává učitelkou.*

531; 10:39:58:01 10:40:02:16
- NDR k evakuovaným
nebo přesídleným lidem

532; 10:40:02:16 10:40:06:06
přistupuje prozíravě.

533; 10:40:06:06 10:40:11:10
Neříkalo se jim vysídlenci,
žádní vysídlenci tu nebyli,

534; 10:40:11:10 10:40:16:20
takže se vůbec nedostali do tábora.
My jsme byli hned rozdělení,

535; 10:40:16:20 10:40:21:16
aby se nemohla konat
žádná sudetoněmecká setkání.

536; 10:40:21:16 10:40:26:21
Začátkem 50. let se ještě jedno
uskutečnilo v Halle.

537; 10:40:26:21 10:40:31:17
Ale to bylo rozpuštěno,
policie to netolerovala.

538; 10:40:31:22 10:40:36:00
TÝDENÍK:(slovensky) Na nádvoří
bývalého císařského paláce

539; 10:40:36:00 10:40:39:10
sa sešlo téměř 300000 revanšistů.

540; 10:40:39:10 10:40:42:22
Jak by si jen
tyto ubohé oběti české agrese

541; 10:40:42:22 10:40:46:16
přály nás osvobodit
právě tak jako před 20 lety!

542; 10:40:46:16 10:40:50:18
K těm starým přáním po odvetě
vám chybí už jen známé zástavy,

543; 10:40:50:18 10:40:55:07
dýky za pasem, a hlavně možnosti.
My nezapomínáme!

544; 10:40:55:15 10:41:00:06
* Svazy vyhnanců na Západě jsou
v Čechách vnímány jako urážka.

545; 10:41:00:06 10:41:04:13
Německé požadavky?
Masové akce vysídlených lidí?

546; 10:41:04:13 10:41:10:09
V roce 1959 jich statisíce dorazí
do Vídně, takže téměř nadohled.

547; 10:41:10:09 10:41:15:03
Mnozí chtějí při příležitosti
tohoto Sudetoněmeckého dne

548; 10:41:15:03 10:41:18:14
nahlédnout do své staré vlasti.*

549; 10:41:19:09 10:41:24:08
SCHMOLLEROVÁ:Tito lidé dojeli
na hranici a podívali se přes ni.

550; 10:41:24:08 10:41:28:17
Podél hranice jsou všude,
i v Bavorsku, takové rozhledny,

551; 10:41:28:17 10:41:32:11
kde se člověk
mohl podívat do vlasti.

552; 10:41:32:11 10:41:37:14
* To, co na české straně viděli,
byl až do 60. let velký "úklid".

553; 10:41:37:14 10:41:42:09
Vznikají tam vojenské
zakázané zóny a cvičiště,

554; 10:41:42:09 10:41:47:14
odstřeluje se a rovná se se zemí.
Samozřejmě i po politické stránce.

555; 10:41:47:14 10:41:50:24
Studená válka je nelítostná.

556; 10:41:50:24 10:41:56:04
V Německu při vzpomínání na Sudety
dodnes často zaznívá hořkost.

557; 10:41:56:04 10:42:00:24
Rány odsunuté generace
ještě zdaleka nejsou zahojené

558; 10:42:00:24 10:42:05:11
a na setkáních vyhnanců,
hlavně v Bavorsku,

559; 10:42:05:11 10:42:08:10
je téma hodně živé.*

560; 10:42:11:23 10:42:15:12
- Panovala tam euforická nálada.

561; 10:42:15:12 10:42:19:22
A projevy politiků
byly tenkrát přednášeny tak,

562; 10:42:19:23 10:42:24:07
když to řeknu pozitivně,

563; 10:42:24:07 10:42:28:08
aby udržovaly vzpomínky na vlast
naživu.

564; 10:42:28:08 10:42:33:13
Sám Adenauer udržoval lidi
neustále v naději,

565; 10:42:33:13 10:42:36:16
že k návratu dojde.

566; 10:42:40:19 10:42:46:00
* Ve spolkovém zákoně o odsunutých

se dokonce až do 90. let uvádí,

567; 10:42:46:00 10:42:50:01
že vysídlenou osobou je ten,
kdo pochází

568; 10:42:50:01 10:42:55:13
z území mimo hranice Německa
podle územního stavu z 31.12.1937.

569; 10:42:55:13 10:42:59:06
Ale i zde začíná rány hojit čas.*

570; 10:43:04:10 10:43:07:24
- To se v letech 1965 až 70
výrazně mění.

571; 10:43:07:24 10:43:12:02
Většina vysídlených osob
už vlastně vůbec zpátky nechce.

572; 10:43:12:02 10:43:15:17
A tohle trvání
na nějakých starých právech

573; 10:43:15:17 10:43:19:22
vlastně pak stále víc připomíná
přežití konzervativní pozice

574; 10:43:19:22 10:43:23:04
politiků na plný úvazek.

575; 10:43:23:06 10:43:27:11
- To, s čím
souhlasí Palestinci, milí krajané,

576; 10:43:27:11 10:43:30:10
to se nám musí zdát laciné.

577; 10:43:30:10 10:43:34:08
Ti, kdo nám upírají
naše elementární práva,

578; 10:43:34:08 10:43:39:02
diskriminují naši národnostní
skupinu, a tak celý německý národ.

579; 10:43:41:03 10:43:45:04
- To je důvod, proč se nakonec
i CDU pod vedením H. Kohla

580; 10:43:45:04 10:43:49:02
dokázala s těmito věcmi
tak snadno rozloučit,

581; 10:43:49:02 10:43:52:21
protože tyto požadavky
za sebou nakonec neměly

582; 10:43:52:21 10:43:57:00
významnější masovou základnu.
Dá se říct, že to je demokracie.

583; 10:43:57:00 10:43:59:22
* Druhý německý stát a ČSSR

584; 10:43:59:22 10:44:03:17
jsou spřízněny
svým politickým systémem.

585; 10:44:03:17 10:44:07:06
Pěstují se tu rituály
socialistického bloku.

586; 10:44:07:06 10:44:12:05
Již v roce 1950 byla Mnichovská
dohoda prohlášena za neplatnou

587; 10:44:12:05 10:44:17:21
a vynucené vysídlení Němců jako
nevratné, spravedlivé a konečné.*

588; 10:44:17:22 10:44:23:04
ARCHIV:Spojenectví s touto zemí
je také srdeční záležitostí občanů.

589; 10:44:23:04 10:44:26:21
* A to se skutečně stává
všední realitou.

590; 10:44:26:21 10:44:31:00
Mladší lidé už o tom v Sudetech
prostě nic neví.

591; 10:44:31:00 10:44:34:00
A nic netušíc jezdí do ČSSR.

592; 10:44:34:00 10:44:39:04
Nakupují pivo a sardinky a jezdí
raději ve škodovce než v trabantu.

593; 10:44:39:04 10:44:42:19
I Češi samozřejmě rádi cestují.*

594; 10:44:43:02 10:44:47:20
JAN TUREK:
Tyhle vtahy byly velice přátelské.

595; 10:44:47:20 10:44:53:13
Já pracoval ve Škodovce a tam byla
s jedním závodem u Berlína

596; 10:44:53:13 10:44:57:11
taková výměnná rekreace,

597; 10:44:57:11 10:45:02:01
protože my jsme měli
rekreační středisko,

598; 10:45:02:01 10:45:07:08
a tak jsme jezdili
do jejich střediska zase na Usedom.

599; 10:45:07:24 10:45:11:19
* Jeden nemá moře
a druhý zase vysoké hory.

600; 10:45:11:19 10:45:16:03
Byl to nakonec snad jen výměnný
obchod s nedostatky socialismu?

601; 10:45:16:03 10:45:20:02
Pohled do plnějších
českých výkladních skříní?

602; 10:45:20:02 10:45:23:22
Tajné setkání s přáteli,
kteří uprchli na Západ?

603; 10:45:23:22 10:45:27:16
Nebo chuť
projít se ve Vysokých Tatrách,

604; 10:45:27:16 10:45:32:09
když pro Siglind Drostovou,
jako i pro mnohé východní Němce,

605; 10:45:32:09 10:45:35:05
byly Alpy uzavřeny?*

606; 10:45:36:08 10:45:39:15
- Připadá mi, že si Češi a Němci

607; 10:45:39:15 10:45:43:08
byli v socialistických státech
bližší než teď.

608; 10:45:43:08 10:45:46:22
Když jsme třeba pobývali
ve Vysokých Tatrách,

609; 10:45:46:22 10:45:49:22

bylo tam plno Němců.

610; 10:45:49:22 10:45:53:24
Pořád tam ještě jezdíme,
ale Němci už tam nejsou.

611; 10:45:53:24 10:45:57:05
* Siglind Tatry stále navštěvuje,

612; 10:45:57:05 10:46:00:20
od roku 2004 jezdí v podstatě
Evropou bez hranic.

613; 10:46:00:20 10:46:03:22
Hroby jejích předků
teď leží v Evropě

614; 10:46:03:22 10:46:07:00
a jsou citlivě restaurované.

615; 10:46:07:00 10:46:10:18
Čistě náhodou tu potkává
vzdálené příbuzné,

616; 10:46:10:18 10:46:14:10
Němce i Čechy,
na podobných cestách.

617; 10:46:16:13 10:46:20:19
Zpátky do Pohořelic,
kde od roku 2015 Pout' smíření

618; 10:46:20:19 10:46:25:22
Čechů, Rakušanů i Němců
připomíná "brněnský pochod smrti".

619; 10:46:25:22 10:46:29:04
O odsunu se už zase debatuje.

620; 10:46:29:04 10:46:33:16
A Kateřina Tučková
na tom není zcela bez zásluh.*

621; 10:46:33:21 10:46:38:24
- Velmi emotivní a důležité bylo to,
co se stalo v Brně roku 2015,

622; 10:46:38:24 10:46:42:18
kdy Brno poprvé
po tolika výzvách a tolika letech

623; 10:46:42:18 10:46:46:16
řeklo veřejnou a oficiální omluvu

624; 10:46:46:16 10:46:50:22
obětím 2. světové války
také z německých kruhů.

625; 10:46:50:22 10:46:55:14
Všechny, které jsme se pak sešly
na pietním aktu na Mendlově nám.,

626; 10:46:55:14 10:46:59:12
jsme byly skutečně dojaté tím,

627; 10:46:59:12 10:47:03:23
že vše vlastně dospělo
k takovému smírčímu závěru.

628; 10:47:03:23 10:47:07:06
- My to máme ještě jednoduché,

629; 10:47:07:06 10:47:11:18
protože nikdo z mé rodiny
při pochodu smrti nezahynul.

630; 10:47:11:18 10:47:16:14
A proto bylo relativně snadné
říct si, že mohu odpustit.

631; 10:47:16:14 10:47:19:16
Je to část mé staré vlasti,

632; 10:47:19:16 10:47:23:14
ale kdybych tam žil,
zase bych se bál,

633; 10:47:23:14 10:47:28:00
že by mohlo dojít k vyhánění,
že by se zase něco mohlo stát.

634; 10:47:30:01 10:47:33:02
Úplně tomu míru nevěřím.

635; 10:47:33:09 10:47:37:22
* Mír, radost, smíření?
Kdyby to jen bylo tak snadné.

636; 10:47:37:22 10:47:41:23
Ale cesta už je vytyčená.
Jako tady v Králově Mlýně,

637; 10:47:41:23 10:47:46:05
kde se každoročně od roku 2012
koná česko-německý festival

638; 10:47:46:05 10:47:50:16
a pracuje se tu na desítkách

možná stovkách společných projektů.

639; 10:47:50:16 10:47:54:10
V této malé utopii uprostřed lesů,

640; 10:47:54:10 10:47:58:04
kde se ze sousedů
kdysi stali nepřátelé,

641; 10:47:58:04 10:48:01:15
jsou Němci už zase vítání.

642; 10:48:01:15 10:48:05:09
Sroste k sobě opět to,
co k sobě patří?*

643; 10:48:09:11 10:48:13:14
MIKŠÍČEK:Takže není to tak,
že by všechno bylo růžové.

644; 10:48:13:14 10:48:17:05
Je to boj o to,
aby Češi a Němci

645; 10:48:17:05 10:48:21:00
stále se tam mohli potkávat,
aby to fungovalo.

646; 10:48:21:00 10:48:24:23
A my musíme být silnější
než ty hlasy z toho záhrobí,

647; 10:48:24:23 10:48:29:05
z té historie, kterým se to nelíbí,
to, co tam děláme.

648; 10:48:29:05 10:48:32:20
* Některé oblasti vSudetech
dodnes patří

649; 10:48:32:20 10:48:36:24
khuspodářsky slabším regionům ČR.
Jako Krušné hory.

650; 10:48:36:24 10:48:40:20
Přiřazení Krušných hor
jako hornického regionu

651; 10:48:40:20 10:48:45:00
na seznam světového kulturního
dědictví UNESCO v roce 2019

652; 10:48:45:00 10:48:48:08
znamená jiskřičku naděje.

653; 10:48:48:08 10:48:52:01
Je výsledkem společné iniciativy
Čechů a Němců.

654; 10:48:52:01 10:48:56:11
MIKŠÍČEK: Celých dvacet let,
co Krušné hory znám,

655; 10:48:56:11 10:49:01:00
snažím se upozorňovat na to,
jak hodnotný je to region,

656; 10:49:01:00 10:49:07:02
že si nezaslouží být opomíjený
a být nejchudšími kraji ČR,

657; 10:49:07:15 10:49:12:01
aby si lidi je stále nespojovali
jen se zaniklými sídly,

658; 10:49:12:01 10:49:15:14
zničeným lesem a s chudobou.

659; 10:49:16:15 10:49:22:10
Aby začali více být pyšní na svou
vlastní i nevlastní historii.

660; 10:49:22:10 10:49:26:08
* Horst Adler je od roku 2016
okresním předsedou

661; 10:49:26:08 10:49:30:24
svazu Sudetoněmeckého
Landsmannschaftu v Tirschenreuthu

662; 10:49:30:24 10:49:34:10
a čestný občan rodného města Aše.*

663; 10:49:34:10 10:49:37:08
- Prostě jsem tam zajel.

664; 10:49:37:08 10:49:41:04
Ještě si vzpomínám,
jak starosta jednou řekl:

665; 10:49:41:04 10:49:44:16
"Narodil jsem se tu."
A já na to říkám:

666; 10:49:44:16 10:49:48:13
"Taky jsem se narodil v Aši,
to nás přece spojuje."

667; 10:49:48:13 10:49:51:17
Pak jsme zjistili,

668; 10:49:51:17 10:49:55:19
že existuje víc toho,
co nás spojuje, než rozděluje.

669; 10:49:56:05 10:50:01:21
* Hartmut Moškoř v Čechách zůstal.
Dnes má německé i české občanství.*

670; 10:50:03:04 10:50:06:06
-(něm.) Jsem moc rád,

671; 10:50:06:06 10:50:10:08
že jsem měl možnost
vést tento rozhovor.

672; 10:50:11:15 10:50:13:21
Doufám,

673; 10:50:13:23 10:50:18:20
že v budoucnu
mezi lidmi nebude nenávisť.

674; 10:50:21:01 10:50:24:02
To je pro mě to podstatné.

675; 10:50:24:23 10:50:27:16
Myslím, že to stačí.

676; 10:50:30:17 10:50:34:18
- V Eislebenu jsme měli psát
slohovou práci

677; 10:50:34:18 10:50:38:13
a já jsem napsala
"Jaro u nás doma".

678; 10:50:38:13 10:50:42:20
Předčítám tu, co jsem napsala,
ale nemůžu číst dál,

679; 10:50:42:20 10:50:47:02
protože se rozpláču. A najednou
se mnou pláče celá třída.

680; 10:50:47:02 10:50:50:23
Mohla bych se rozplakat
ještě dneska.

681; 10:50:50:23 10:50:54:18
A paní učitelka plakala se mnou.

682; 10:50:54:18 10:50:59:03
Byla jsem tak sklíčená z toho,
že už vlastně žádný domov nemám.

683; 10:51:03:03 10:51:08:18
Skryté titulky: Markéta Venclíková
Česká televize, 2020